

Beat Richner og Gino Strada – 2 berømte læger

Af Overlæge Martin Smedebøl, Kalundborg Sygehus, Danmark

I februar 2002 arrangerede jeg i samarbejde med Dansk Røde Kors en medicinsk studierejse til Thailand og Cambodia. Vi besøgte forskellige Røde Kors institutioner og adskillige sygehuse, hvoraf 2 gjorde et særligt indtryk på os. Denne artikel skal bidrage til at udbrede kendskabet til 2 idealistiske læger, som ikke mange i Danmark kender; forhåbentlig får vi snart lejlighed til at se deres film i dansk TV.

Dr. Beat Richner og hans børnesygehuse i Cambodia.

Hvis man som turist besøger de berømte Angkor Wat templer i Cambodia, har man chancen for at støde på en bemærkelsesværdig læge ved navn Beat Richner. På vej ud af byen Siem Reap mod Angkor Wat passerer man et moderne hospitalsbyggeri, hvor der hænger store reklameskilte, som annoncerer, at den musikalske klovn "Beatocello" underholder hver lørdag aften. Det er Dr. Richner, som giver Bach-koncert på sin cello og samtidig benytter lejligheden til at fortælle om sit sygehus og samle penge ind til driften af det.

Dr. Beat Richner er en 54-årig schweizisk pædiater, der i 1974 kom til Cambodia for at arbejde med børnesygdomme, men allerede i 1975 måtte han som alle andre udlændinge forlade landet efter de Røde Khmerers magtovertagelse. Dr. Richner arbejdede derefter i sin privatpraksis i Zürich. I 1991 ventede han som turist tilbage til Cambodia, og fandt sundhedsforholdene for børn meget elendige. Han fik bemyndigelse til at renovere et eksisterende børnehospital – Kantha Bopha Children's Hospital i hovedstaden Phnom Penh. Hans virke har været så succesrigt, at der nu er tilkommet to udvidelser – Kantha Bopha II i Phnom Penh og Jayavarman VII Children's Hospital i landets næststørste by Siem Reap. Kantha Bopha betyder "Duftende Blomst", som var navnet på Kong Norodom Sihanouk's datter, der døde af leukæmi. Jayavarman VII var konge i 1181-1201 og bygmester for adskillige berømte Angkor Wat templer.

I februar havde jeg fornøjelsen at møde Dr. Richner i Siem Reap. Han gav 2 timers rundvisning i sit sygehus og fortalte om de problemer, han daglig må slås imod. Jeg fik indtrykket af en meget aktiv og energisk mand, der er fuldstændig optændt af ideen med at udbygge den pædiatriske service til gavn for cambodianske børn. Han er hele dagen lang i aktivitet på sygehuset både med klinisk arbejde, men også i høj grad med forhandlinger med myndigheder og finansielle donorer. Det er hele tiden et problem at skaffe penge til driften – han fortalte, at han konstant kun har midler til at aflønne sit personale 4 måneder frem. Dr. Richner har nogle meget markante meninger, som han lægger til grund for sin sygehusdrift, og hans synspunkter har ofte bragt ham i modsætning til sundhedsekspertter fra internationale organisationer som WHO, World Vision, UNICEF, Røde Kors og det cambodianske sundhedsministerium.

Moderne sygehuse

Ved selvsyn kunne jeg konstatere, at børnehospitalet i Siem Reap var relativt nyt, rent og ordentligt. Der var velfungerende vandforsyning og elforsyning fra egen generator. Det medicinske udstyr virkede velassorteret med et godt udbygget klinisk kemisk og mikrobiologisk laboratorium, blodbank og en billeddiagnostisk afdeling med CT-scanner og ultralydsdiagnostik.

Sengeafdelingerne var lokaliseret i en række selvstændige bygninger, og alt virkede lige så rent og ordentligt som i et dansk sygehus. Man har lige åbnet en fødeafdeling, som tager sig af HIV-positive mødre – der gives antiviral behandling og forløses med sectio. Alt i alt fremstod helhedsbilledet som meget forskelligt fra de forhold man oftest finder i den tredje verden. Dr. Richner fremlægger nogle tal fra virksomheden på de 3 sygehuse: 42.000 indlæggelser årligt, gennemsnitlig indlæggelsestid er 5 døgn, 560.000 ambulante behandlinger årligt, 130.000 vaccinationer årligt, 5000 operationer årligt og 3000 familier får daglig undervisning i sundhedsforhold.

Om korrupsion

I et land som Cambodia er korrupsion et meget udbredt fænomen og en hindring for udvikling. Indenfor sundhedsvæsenet er det normalt, at personalet kun opholder sig et par timer på deres arbejdsplads, idet de er nødt til at supplere lønnen andre steder. Medicin og utensilier stjæles og sælges på markedet. Patienterne får ingen behandling før de betaler, og der er stor ulighed mellem rige og fattige. Alt dette bidrager til at gøre standarden i offentlige sygehuse meget dårlig. Et af Dr. Richner's kardinalprincipper er at bekæmpe korrupsionen ved at give sit personale en løn, de kan leve af. Samtidig føres der nøje kontrol med sygehusenes medicin og resultatet er, at patienterne kan tilbydes gratis behandling uden, at de må betale penge under bordet til læger eller sygeplejersker. Dr. Richner mener selv, at han har haft held med at undgå korrupsion i sine 3 sygehuse.

Dr. Richners kampe mod WHO og Røde Kors

Efter Beat Richners opfattelse fører WHO og andre internationale organisationer en sundhedspolitik, som kan karakteriseres som "poor medical care to poor people in poor countries". I 1998 har Richner publiceret sine synspunkter i et kampskrift, hvor han angriber det internationale samfunds "passive genocide on Cambodia's children". Ifølge Richner influerer WHO i betydelig grad på det cambodianske sundhedsministeriums politik, idet WHO's principper afgør, hvilke projekter som får støtte fra internationale organisationer. Og et af WHO's principper er at satse på basal medicin – dvs. billig medicin. Nogle eksempler på at denne sundhedspolitik er forfæjlet er, at WHO anbefaler chloramfenicol ved visse infektioner på trods af, at dette lægemiddel ikke bruges i de rige lande pga. alvorlige bivirkninger og udbredt resistens. Richner nævner også, at WHO er imod hans veludbyggede sygehuse ud fra synspunkter som, at "de er for dyre og sofistikerede til et fattigt land", og at "de skaber et behov, som ikke fandtes i forvejen". Efter Richner's mening har WHO også været for sløv mht. vaccinationskampagner for japansk encefalitis, diagnostik af tuberculose og udbygning af sundhedssektoren i største almenhed. Endelig kritiserer han, at de internationale eksperter får store lønninger og selv sørger for optimal medicinsk hjælp til sig selv og deres egen familie, mens de forordner en andenklassens hjælp til de fattige. Og så er han imod, at internationale eksperter kommer på korte – men dyre - besøg og skriver rapporter, som lokale eksperter lige så godt selv kunne lave.

Om økonomien

Penge er uhyggelig vigtige i Cambodia: en bonde, hvis søn træder på en mine, må sælge eller pantsætte sin okse og sin jord, for at skaffe 50-100 \$, før drengen kommer ind på et sygehus. At teste en blodportion for HIV og hepatit kan koste 50 \$, hvilket betyder, at man hopper over det i

mange offentlige hospitaler. På Richner's sygehuse bruges Rocefalin for over 400.000 \$ om året, hvilket ingen andre cambodianske sygehuse har råd til. De årlige driftsudgifter for alle tre sygehuse er 9 millioner \$, hvoraf ca. 50% bruges til medicinindkøb, 30% bruges til aflønning af det cambodianske personale på 865 personer, ca. 20% bruges til materialer, ilt, vand og elektricitet og under 5% bruges til administration. For at finansiere sine aktiviteter er Richter afhængig af private donationer. Han er ganske kendt i Schweiz som den celospillende klovn "Beatocello", der bl.a. optræder i Circus Knie og giver mange offentlige koncerter. Tidsskriftet "Schweizer Illustrierte" lancerede en kampagne for Richner's arbejde. Der blev oprettet en "Foundation for Cambodian-Swiss Cooperation in Pediatrics", og i de senere år er der kommet bidrag fra schweiziske regeringsmidler. Men stadig er der problemer med at skaffe penge, og Beat Richner må bruge en væsentlig del af sin tid på at fremtrylle donorer. Mange kendte personligheder støtter Dr. Richner's arbejde - f. eks. Kong Norodom Sihanouk og skuespilleren Gérard Depardieu. Om Dr. Richner er skrevet en bog med titlen "Kantha Bopha – a children's doctor in Cambodia", og der er indspillet et par film med titlen "Bach at the Pagoda" og "And the BEAT goes on". Yderligere informationer kan findes på internettet på adressen www.beat-richner.ch

Om uddannelse

Det er et vigtigt princip på Beat Richner's børnesygehuse, at de deltager i undervisningen af både sygeplejersker, medicinske studenter og læger under videreuddannelse i pædiatri. Nogle mener, at Beat Richner's sygehuse kan tjene som model for tilsvarende sygehuse i den 3. verden. Det skulle sandsynligvis også være meget nyttigt for en skandinavisk børnelæge at arbejde en periode på sygehusene. Her vil være mulighed for at lære om mange u-landsrelaterede børnesygdomme som tetanus, dengue feber, malaria, tuberkulose, tarmsygdomme etc. Beat Richner mener også, at der er mange kongenitte misdannelser som resultat af amerikanernes brug af dioxin under Vietnamkrigen. I tilslutning til børnehospitalet i Siem Reap er der ved at blive opført en kongres- og koncertbygning, og den første pædiatriske kongres planlægges afholdt i oktober 2002.:

Gino Strada – en italiensk krigskirurg

På den medicinske studierejse rundt i Cambodia stødt jeg også på et krigssygehus i byen Battambang. Dette sygehus er resultatet af en læges anstrengelser. Dr. Gino Strada er en 53-årig italiensk thorax-kirurg, som har arbejdet på Stanford University og University of Pittsburg. I 1988 valgte han en 5-årig ansættelse som krigskirurg hos ICRC - International Committee of the Red Cross. Det bragte ham til Afghanistan, Pakistan, Peru, Bosnien, Etiopien, Somalia og flygtningelejrene på den Thai-Cambodianske grænse. Samarbejdet med ICRC ophørte, og Dr. Strada fortsatte på egen hånd. Han grundlagde i 1994 organisationen EMERGENCY og arbejder nu ud fra princippet: "Hvis man vil lave et hospital i den 3. verden, skal det have en standard, så man ville lade sine egne børn behandle der".

Emergency

Organisationen EMERGENCY driver adskillige kirurgiske hospitaler i verdens brændpunkter. Fra 1995 har man haft to 100-sengs hospitaler og 14 førstehjælpsposter i den irakiske del af Kurdistan. Her behandles krigsskader, forbrændinger, rygmarvsskader og børnekirurgi. I alt har man behandlet 92.150 mennesker. I Cambodia har man et sygehus i Battambang suppleret med 5 førstehjælpsposter. Her behandles mineskader, og der udføres korrektiv ortopædkirurgi for at afhjælpe poliodeformiteter og kongenitte malformationer. Ved selvsyn har jeg set, at dette sygehus

er bygningsmæssigt meget godt planlagt, og at det virker meget rent og veldrevet. EMERGENCY har også 2 sygehuse i Afghanistan i henholdsvis Panjsher-dalen og i Kabul. Og i Sierra Leone har man i 2001 oprettet et kirurgisk hospital. Endelig har man haft mindre projekter i Rwanda, Eritrea, Belgrad og Tjetjenien. Medicinsk arbejde i krigsområder kan ikke adskilles fra sociale hjælpeprogrammer i lande, hvor infrastrukturen er ødelagt. Derfor tilbydes krigsinvaliders ansættelse i EMERGENCY's hospitaler og der er igangsat bistandsprogrammer til enker. De ansatte får undervisning i engelsk, sundhedslære og hygiejne.

Økonomi

EMERGENCY oplyser, at alle aktiviteterne totalt har kostet 17 millioner Euro i perioden 1994 – 2001. I den periode har man behandlet 190.000 mennesker. I Italien er EMERGENCY en velkendt og respekteret organisation, som modtager mange donationer. F. eks. er der et mineralvandsfirma, som giver et bidrag for hver solgt flaske. Foldboldklubben Inter Milano skulle også være sponsor. Gino Strada har udgivet en bog ”Pappagalli Verdi” (Green Parrots) om en krigskirurgs dagbog. Han har også skrevet et skuespil ”Kamille goes to war” og medvirket i spille- og dokumentarfilmen ”Jung (War) in the Land of the Mujaheddin”. EMERGENCY udgiver også et nyhedsblad, arrangerer udstillinger og konferencer og kan findes på Internettet under www.emergency.it.

Fremtidsperspektiver

At skabe en organisation som EMERGENCY er naturligvis en meget stor arbejdspræstation. I 1996 arbejdede Gino Strada 18 timer om dagen på EMERGENCY's hospital i det nordlige Iraq under Saddam Husseins angreb på kurderne. Arbejdsindsatsen resulterede i, at Gino fik et myocardiiefarkt og måtte transporteres 400 km til den tyrkiske grænse, hvorfra han i et italiensk regeringsfly kunne rejse til Milano og få en 4-dobbelt coronar bypass. Gino Strada er blevet æresborger i sin hjemby, og i 2001 blev han nomineret til Nobels Fredspris. Gino Strada arbejder på at opstille et curriculum specielt fokuseret på krigsmedicin. I dette skal indgå krigskirurgi, triage, konstruktion af sygehuse, teamwork, sikkerhed, logistik, oplæring til at arbejde længe under stress og et intensiv kursus i sund fornuft.

Faktabox 1:

Cambodia er et af verdens fattigste lande. 20 % af alle børn dør før deres 5 års fødselsdag. De venstreorienterede Khmer Rouge under Pol Pots ledelse herskede i 1975-1979. I denne periode døde 1½ million cambodianere af sult og vold. Intellektuelle blev henrettet. Af 953 læger overlevede kun 50. I perioden fra 1979 til 1990 var Cambodia hærget af borgerkrig og vietnamesisk invasion.

Faktaboks 2:

AIDS var sjælden for 1991. I 1992 ankom 20.000 FN soldater og politifolk fra mange lande for at sikre overgang til demokrati. Ca. 5% af dem var HIV-positive. Ud over løn fik disse folk en dagligt FN-diæt på 150 \$. På den tid var den gennemsnitlige årsindkomst i Cambodia omkring 240 \$. Det medførte stigende inflation og voldsom spredning af HIV. Nu er 4% af børn under 5 år på Kantha Bopha Hospital HIV-positive.

Illustrationer

Dr. Beat Richner på stuegang

Fotografi af Dr. Gino Strada

En gruppe skandinaviske læger besøger EMERGENCY Hospital i Battambang

Forsiden til Dr. Beat Richner's bog

BEAT RICHNER BEATOCELLO

KANTHA BOPHA

A children's doctor in Cambodia

Verlag Neue Zürcher Zeitung